

 Milliyet

Sayı: 29 | Yıl: 3

ARKEOLOJİ

TARİH / ÖREN YERİ / MÜZE / GEZİ

TARTIŞILAN OSMAN HAMDİ

Türk arkeolojisi ve müzeciliğinin öncüsü Osman Hamdi Bey, eserlerimizin yurt dışına çıkarılmasına göz mü yumdu? Türkiye'nin önde gelen müzecileri ve arkeologları iddiaları "haksızlık" diye tanımlıyor.

ISSN 2792-095X

9 772792 095007

Kültürel mirası korumanın hukuku

Müzelerle ilgili hukuki düzenlemeler, kültürel mirasın korunmasını ve kamusal hizmet sunumunu desteklemeyi amaçlar

Dr. Av. Muhammed Hardalaç

Müzeler, toplumun kültürel mirasını koruma, sergileme ve paylaşma amacı taşıyan önemli kurumlardır. Bir müzenin yasal mevzuatına uygun olarak faaliyet göstermesi de hem koleksiyonlarının hem de ziyaretçilerinin güvenliği ve haklarının korunması için hayati öneme sahiptir.

Bir müze kuruluşunun yasal mevzuatı genelde o ülkenin hukuki yapısına dayanır ve kuruluşlarının hukuki statüleri çeşitli faktörlere bağlı olarak farklılık gösterebilir. Bu farklılıkların temel taşları genellikle müze sahibi veya işleteni tarafından seçilir ve belirlenir. Örneğin; Türkiye'de kamu müzeleri, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından denetlenir ve işletilirken; özel müzeler ise özel kişiler, vakıflar veya şirketler tarafından işletilir ve ticaret yasaları, telif hakları, mülkiyet hakları gibi konularda özel hukuk mevzuatındaki yasal düzenlemelere tâbi olur.

Hukuki düzenlemeler

Ülkemizde müze kuruluşu ve yönetimi hakkında uygulanan hukuki düzenlemelerden biri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'dur. Müzelerin kuruluşu ve işleyişini düzenleyen bu kanunla Türkiye'deki kültür ve tabiat varlıklarının korunması ve yönetilmesi hususunda temel hukuki çerçeve belirlenmiştir. Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu, bu kanun kapsamında izin ve denetim görevini üstlenir ve müzelerin faaliyet denetimini gerçekleştirir.

Müzeler Yönetmeliği ise başta müze koleksiyonlarının korunması, ziyaretçi hakları, müze personelinin görev ve sorumlulukları olmak üzere bir dizi

Arkeoloji Müzesi, Eski Şark Eserleri Müzesi ve Çinili Köşk Müzesi'nden oluşan İstanbul Arkeoloji Müzeleri, Türkiye'nin ilk müzesidir.

konuyu ayrıntılı olarak ele alır. Müze müdürlerinin atanması, görevden alınması, yetkilendirilmesi ve görevleri gibi konular ise Müze Müdürleri Yönetmeliği tarafından düzenlenir. Telif Hakları ve Koleksiyonlar Mevzuatı'nda müzelerde yer alan koleksiyonların telif hakları ve eserlerin kullanımı, Türkiye'de yürürlükte olan telif hukuku yasaları kapsamında düzenlenir.

Müzelerin sorumluluğu

Müzelerde yer alan koleksiyonlar genellikle kültürel mirasın en önemli parçalarından oluşur. Bu nedenle koleksiyonların korunması ve yönetimi büyük bir özen gerektirir. Başta ülkemiz olmak üzere birçok ülkede müzeler, koleksiyonlarının telif hakları, ithalat ve ihracat düzenlemeleri gibi hukuki yükümlülüklerini yerine getirmekle sorumludur. Bu sebepler ışığında müzeler, koleksiyonlarının korunması adına yasal düzenlemelerde

bulunmuştur. Bu düzenlemeler, çalınan veya kaybolan eserlerin geri getirilmesi, uluslararası restitüsyon anlaşmaları ve etik kurallar ve telif haklarını düzenler.

Müze kuruluşlarının; sanat ve kültür eserlerini sergilemesi, değerli mirası koruma sorumluluğunun bulunması yanında birçok ülkede ve ülkemizde olduğu gibi eğitim ve kamu hizmetini sağlama amacı da vardır. İlgili ülkeler, müzelerin eğitim kurumlarıyla iş birliği yapmasını ve kültürel mirası geniş kitlelere ulaştırmayı teşvik eden yasal düzenlemeleri benimsemiştir.

Sonuç olarak; Türkiye'deki müze kuruluşları ve yönetimi ile ilgili hukuki düzenlemeler, kültürel mirasın korunması ve kamusal hizmet sunumunu desteklemeyi amaçlar. Toplum tarafından ilgili düzenlemelere uyum sağlanması, müzelerin topluma değerli koleksiyonlarını sergileme ve kültürel mirası koruma görevlerini etkin bir şekilde yerine getirmelerini sağlar ■